

Wyrok z dnia 14 września 2000 r.

II UKN 704/99

Z art. 9 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.) nie wynika zwolnienie ubezpieczonego od posiadania odpowiedniego okresu ubezpieczenia wymaganego do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Przewodniczący SSN Teresa Romer (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Krystyna Bednarczyk, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 września 2000 r. sprawy z wniosku Marii L. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Gdańsku o rentę, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 sierpnia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Pełnomocnik wnioskodawczyni Marii L. w kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 sierpnia 1999 r., którym to wyrokiem została oddalona apelacja wnioskodawczyni od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni oddalającego odwołanie wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego odmawiającej jej renty z tytułu niezdolności do pracy – zarzucił temu wyrokowi naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Wnoszący kasację uznał, że Sąd Apelacyjny naruszył w przytoczony sposób art. 9 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz art. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. W uzasadnieniu podano, że niezdolność wnioskodawczyni do pracy stwierdzono w czasie prowadze-

nia przez nią działalności gospodarczej. Działalność tę rozpoczęła 1 listopada 1996 r. Zdaniem wnoszącego kasację przepisy tej ustawy powinny stanowić podstawę rozstrzygnięcia w sprawie, a ponadto, wedle wywodów kasacji, wymagany „5 letni okres zatrudnienia przed powstaniem inwalidztwa nie jest wiążący do umowy ubezpieczenia regulowanej ustawą z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin”.

Kasacja kwestionowała także prawidłowość ustaleń Sądu Apelacyjnego, że datą powstania inwalidztwa powódki jest „30 czerwca 1993 r. lub 15 maja 1998 r.” Według kasacji, ponieważ w tym okresie wnioskodawczyni nie pozostawała w zatrudnieniu, nie mogą mieć do niej zastosowania przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku podkreślił, że sądy pierwszej i drugiej instancji orzekają o prawie do świadczeń na podstawie tych samych przepisów. Sąd pierwszej instancji orzekał na podstawie przepisów art. 32 i 33 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Podstawową przesłanką do przyznania renty jest niezdolność do pracy. Jeżeli niezdolność taka powstaje w wieku wnioskodawczyni ponad trzydziestu lat, to koniecznym warunkiem do uzyskania renty jest udowodnienie wymaganego okresu zatrudnienia.

Według opinii biegłych częściowa niezdolność wnioskodawczyni do pracy powstała w kwietniu 1993 r. Tym samym okres, w którym powinna wykazać wymagany do przyznania renty co najmniej pięcioletni staż pracy, przypada w czasie od kwietnia 1983 r. do kwietnia 1993 r. W tym okresie, co jest bezsporne, wnioskodawczyni nie była zatrudniona. Sąd drugiej instancji podkreślił, że wnioskodawczyni nie spełnia także drugiego z warunków niezbędnych do przyznania renty, a mianowicie niezdolność jej do pracy nie powstała ani w okresie zatrudnienia ani w ciągu 18 miesięcy od ustania zatrudnienia. Sąd Apelacyjny podkreślił także, że na uprawnienia wnioskodawczyni do świadczenia rentowego nie ma wpływu to, że od 2 listopada 1996 r. do 28 lutego 1998 r. prowadziła ona działalność gospodarczą.

Powołany w kasacji zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.),

niezależnie od wadliwości zarzucenia jednocześnie naruszenia tego przepisu przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy, jak to już wielokrotnie Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach wyjaśniał, zarzut naruszenia prawa materialnego może dotyczyć albo błędnego jego zastosowania (wadliwej subsumcji) albo niewłaściwej interpretacji – nie jest uzasadniony. Przepis ten aktualnie (od dnia 1 stycznia 1999 r.) utracił moc na podstawie art. 195 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.). W momencie wydawania zaskarżonego orzeczenia, ze względu na datę zgłoszenia wniosku przepis ten miał jeszcze zastosowanie.

Zgodnie z przytoczoną w kasacji interpretacją art. 9 ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą, przepis ten nie stawia warunku aby osoba, która stała się inwalidą podczas podlegania ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą, dysponowała pięcioletnim okresem ubezpieczenia. Wnoszący kasację, zdaje się całkowicie pomijać treść art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r., według którego ilekroć przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin uzależniają prawo do świadczeń lub ich wysokość od posiadania ustalonego okresu zatrudnienia – przy ustalaniu prawa do świadczeń dla osób ubezpieczonych, przez taki okres rozumie się okres ubezpieczenia i okresy zaliczane do okresu ubezpieczenia.

Niezależnie od tego, iż prawidłowo Sąd Apelacyjny zastosował do wnioskodawczyni przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, albowiem jedynie z tytułu zatrudnienia wykonywanego w latach 1967-1978 mogła wnioskodawczyni wykazać wymagany do przyznania renty okres zatrudnienia, ale czego kasacja nie kwestionuje, nie spełniała w relacji do tego okresu innych niezbędnych zgodnie z art. 32 i 33 tej ustawy warunków do przyznania renty – w kasacji zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 9 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r.) przyjmując całkowicie wadliwie treść tego przepisu jako zwalniającego ubezpieczonego od posiadania jakiegokolwiek okresu ubezpieczenia dla uzyskania renty. Wnioskodawczyni była objęta tym ubezpieczeniem zaledwie przez 1 rok 3 miesiące, kiedy była już niezdolną do pracy, a rozpoczęło się ono po 17 latach od przerwania zatrudnienia.

Kierując się powyższymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====